

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2017

**RELIGIESTUDIES V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

VRAAG 1**1.1 Bespreek die punte van kritiek met betrekking tot die konflikteorie.**

- Word gesê dat hulle vanuit 'n valse uitgangspunt begin.
- Hulle het 'n baie eensydige siening wat aan konflik 'n allesoorheersende rol toeskryf.
- Hulle beskou die belangrike waardes van altruïsme en spontane samewerking as ewe belangrik ten opsigte van die menslike lewe.
- Konsentreer nie net op hoe dinge werke nie.
- Bevorder in werklikheid konflik.
- Slaag nie die toets van ooreenstemming en bruikbaarheid nie.
- Ingeboude vooroordeel.
- Dit bring nie in berekening dat godsdienste dikwels nie bloot klassebelange onder steun het nie.
- Dit het sulke belange teengestaan.
- Sulke teorieë stem nie altyd ooreen met die werklike rol wat godsdienste in die samelewing speel nie.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word. (20)

1.2 Bespreek die siening van EEN religie oor vermaak, rus en ontspanning.

- Islam verbied nie Moslems om op Vrydae te werk nie.
- Gelowiges moet een van hul vyf gebede in 'n moskee bid, in plaas van dit alleen te doen.
- Baie Suid-Afrikaanse Moslems wys hulle Vrydae aan godsdienstige sake.
- Daar is ook feeste deur die jaar.
- Volgelinge van hierdie geloof moet dieselfde aantal vry dae as Jode en Christene het.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word. (10)

1.3 Bespreek kortliks die Christelike simbole van die 'vis' en die 'kruis'.**Die 'vis'-simbool:**

- Die 'vis'-simbool was gebruik om Christene te identifiseer.
- Daar word geglo dat die vis-simbool van die Griekse woord '*ichthys*' kom wat vis beteken.
- In Grieks is dit die woord wat jy kry wanneer jy die eerste letter van elke woord in die frase, 'Jesus Christus, Seun van God, Verlosser', neem.
- Die simbool was gebruik as 'n geheime teken gedurende die tydperk van vervolging van Christene.
- 'n Persoon kon 'n krom lyn trek, en indien die persoon met wie hy was 'n oorfleueling byvoeg, sou hulle weet dat beide Christene was.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

Die 'vis'-simbool:

- Rondom die derde eeu nC, het die kruis die verkose simbool van die Christelike geloof geword.
- Daar word geglo dat die kruis die oorwinning van Jesus Christus oor die dood verteenwoordig.
- In die Rooms Katolieketradisie het die kruis gewoonlik 'n uitbeelding van die liggaam van Christus op. Dit word die kruisbeeld genoem.
- In die Protestantsetradisie is die meeste kruise leeg gelaat wat daarop dui dat die opstanding beklemtoon word.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(10)

1.4 Verduidelik die woord *massamedia* en beskryf die bydrae daarvan tot die verspreiding van religie.

- Massamedia is 'n duidelike onderskeibare vorm van die media.
- Inligting word gestuur van een persoon na baie mense.
- Een persoon kan letterlik miljoene mense deur middel van massamedia bereik soos televisie of radio.
- Die oudste vorm van massamedia is 'n boek.
- Religie was een van die eerste sosiale instansies wat uit hierdie uitvinding voordeel getrek het.
- Die eerste gedrukte boeke was byna uitsluitlik Bybels.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(10)
[50]

VRAAG 2

2.1 Religieuse pluralisme verwys na die positiewe sosiale aanvaarding van verskillende religieë.

In die lig van bogenoemde stelling bespreek die siening van EEN religie met verwysing na religieuse pluralisme.

(Hindoeïsme word as 'n voorbeeld bespreek.)

- Die verskillende godsdienstige tradisies word as verskillende openbaringe van die een goddelike werklikheid beskou.
- Bied verskillende maniere vir bevryding.
- Hindoeïsme is 'n breë en verdraagsame godsdienst.
- Die Vedas word as die perfekte openbaring van goddelike werklikheid beskou.
- Alle ander godsdienste word daarteen getoets.
- Daar is net een goddelike werklikheid wat deur die Hindoe geskifte geopenbaar is.
- Ander openbarings word as ondergeskik beskou en moet ten opsigte van die Hindoe-openbaring nagegaan word.
- Hindoeïsme aanvaar nie eksklusiewe waarheidsaansprake van enige ander godsdienst nie.
- Hulle glo dat hulle die ontvangers en bewaarders is van die ware openbaring.
- Hulle kan ander van die waarheid oortuig.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(20)

2.2 Verduidelik die bydrae wat elk van die volgende godsdienstige organisasies kan maak om die kwaliteit van die lewens van mense in die wêreld te verbeter.

2.2.1 Wêreldkonferensie van Godsdienste vir Vrede (WKGv)

- Dit was in 1970 gestig as 'n forum waar leiers van verskillende godsdienste kon ontmoet en gemeenskaplike probleme kon bespreek en saam oplossings vir wêreldvrede kon vind.
- Dit het sedertdien elke vyf jaar ontmoet.
- Dit is verbind tot respek vir kulturele verskille, terwyl dit terselfdertyd die gemeenskaplike menslikheid van almal vier.
- Daar is 'n tak in Suid-Afrika.
- Die WKGv is aktief op alle kontinente en het 'n rol gespeel in sommige konflik areas in die wêreld.
- Die doel is om dialoog tussen mense van verskillende godsdienstige tradisies te skep en om die hulpbronne van godsdienstige mense te gebruik om sodoende vrede te bewerkstellig.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word. (10)

2.2.2 Wêreldparlement van Godsdienste (WPG)

- Die Wêreldparlement van Godsdienste het vir die eerste keer in 1893 in Chicago ontmoet om verskillende godsdienstige groepe saam te kry ten einde te soek vir antwoorde op dinge wat die hele wêreld affekteer.
- Sedertdien het dit weer in Chicago in 1993, in Kaapstad in 1999, in Barcelona in 2004 en in Melbourne in 2009 ontmoet.
- In 1993 was daar 'n konferensie in Chicago waar al die deelnemers 'n verklaring onderteken het wat 'n aantal beginsels vir globale etos uiteengesit het.
- Dit het ook benadruk om oor menseregte te praat en dit is ook belangrik om oor mense se verantwoordelikheid te praat.
- In 1999 het die Kaapse parlement begin met 'n uitstalling van internasionale Vigs kwiltwerk om die pandemie van Vigs in Suid-Afrika te beklemtoon.
- Die gebeurtenis het ook kwessies van godsdienste, geestelike en kulturele identiteit benadruk.
- Benadering tot inter-godsdienstige dialoog en die rol van godsdienste tot die kritieke kwessies wat die wêreld vandag in die gestig staan.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word. (10)

2.2.3 Wêreldraad van Kerke (WRK)

- Die WRK was in 1948 gestig.
- Die fokus was om samewerking tussen die verskillende godsdienstige tradisies te ontwikkel.
- Teologiese ontdekkings deur middel van intergeloofsdialoog in 1995.
- Dit het belangrike tekste ontwikkel om die proses te ondersteun.
- Die WRK moedig dialoog aan op DRIE maniere:
 - Betrokkenheid in die gemeenskap met mense van ander gelowe en ideologieë.
 - Dialoog met mense van ander gelowe.
 - Aksie in die gemeenskap, neem van aktiewe stappe om vooroordeel, onsensitiwiteit en verdraaiing reg te stel.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(10)
[50]

VRAAG 3

3.1 Werkloosheid is een van die grootste sosiale probleme in Suid-Afrika. Verduidelik die bydrae wat godsdienstige leiers kan maak om hierdie sosiale probleem aan te spreek.

(Dit is 'n oop-vraag. Die volgende is slegs riglyne. Ruimte vir interpretasie deur leerders moet aanvaar word.)

- Religieuse leiers, besighede en die regering my byeenkom om hierdie probleem op te los.
- Hulle moet projekte na die gemeenskap bring.
- Hulle moet die langtermyn-voordele van hulp aan die werkloses verhoog.
- Kos en kleres moet deur organisasies ingesamel word en onder werkloses versprei word.
- Leë geboue kan gebruik word om die werkloses vaardighede aan te leer.
- Leiers van verskillende organisasies kan hul dienste aanbied om aansoeke vir werk in te vul.
- Werkloses kan ook pastoraal en spiritueel versorg word.
- Instansies kan tydelike werk aan werkloses verskaf.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(20)

3.2 Gee 'n kritiese analise van die verhouding tussen godsdiens en die staat deur na die volgende te verwys:

3.2.1 Staatgodsdiens

- 'n Staatsgodsdiens is wanneer 'n bepaalde godsdiens amptelik erken, aangeneem word en deur die staat ondersteun word.
- Die verhouding tussen godsdiens en staat verskil van land tot land.
- Somtyds word 'n godsdiens as die amptelike staatsgodsdiens van 'n land beskou, maar het dan geen spesiale voordele nie.
- In ander gevalle ontvang die godsdiens finansiële ondersteuning van die regering.
- Wanneer 'n land een amptelike godsdiens het, beteken dit nie dat die land die reg om die godsdiens van jou keuse te beoefen beskerm nie of dat daar teen ander godsdienste gediskrimineer sal word nie.
- Die mate van godsdiensvryheid hang af van die regering en sy wette.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word. (10)

3.2.2 Sekulêre staat

- Dit is wanneer 'n land verkies om 'n sekulêre staat te wees.
- Dit beteken dat die land nie as godsdienstig of nie-godsdienstig gesien kan word nie.
- In so 'n geval probeer die land om staat en godsdiens apart te hou.
- Amptelik sal die regering geen godsdiens ondersteun of teenstaan nie.
- Baie lande het sekularisasie amptelik aangeneem as 'n manier om seker te maak dat alle godsdienste dieselfde behandeling en regte geniet, veral in lande waar daar baie verskillende godsdienstige gemeenskappe is.
- 'n Sekulêre staat probeer om te verseker dat sy regeringsbeleide en wette nie deur gemeenskappe se godsdienstige oortuigings en praktyke beïnvloed word nie.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word. (10)

3.2.3 Teokratiese staat

- 'n Teokratiese staat is 'n regeringsvorm waarin 'n Opperwese as hoof van die regering erken word.
- Dit is 'n vorm van regering waarin die Opperwese se opdragte as die wet beskou word.
- Regerings op aarde word deur die Opperwese se verteenwoordigers behartig, dit is priesters of konings.
- Argeoloë glo dat die vroeë Joodse, Tibettaanse en Egiptiese samelewings almal teokrasieë op verskillende tye was.
- Hedendaagse Iran probeer om 'n Islamitiese teokrasie te wees.
- In Israel is daar baie ultra-ortodokse Joodse sosiale en politieke bewegings wat die idee bevorder dat Israel 'n teokrasie moet word.
- Daar is twee soorte teokrasieë:
 - Die eerste soort is waar mense glo dat 'n koning(in) self 'n inkarnasie van God is.
 - Die tweede soort is waar die staat deur priesters beheer word, en daar geglo word dat hulle 'n spesiale transendente band met God het.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(10)
[50]

VRAAG 4**4.1 Analiseer verskillende tipes rituele en bespreek die rol wat hulle in godsdienste speel.**

- Eerstens is 'n ritueel 'n stel formele aksies of gedrag met 'n seremoniële doel wat met gereelde tussenposes binne 'n spesifieke omgewing uitgevoer word.
- Verskillende soorte rituele gee betekenis aan verskillende seremonies binne die geloofsgemeenskap.
- Die belangrikste tipes rituele is die volgende:
 - Aanbiddingsrituele:
 - Dit is rituele wat gereeld beoefen word om uitdrukking aan 'n persoon se geloof te gee bv. daaglikse of weeklikse aanbidding.
 - Lewenssiklusrituele:
 - Dit is rituele wat aan verskillende fases van 'n individu se lewe gekoppel word, bv. inisiasie, huwelik, siektes of die dood.
 - Jaarlikse siklusse:
 - Dit is rituele wat tydens 'n spesifieke tyd van die jaar plaasvind, bv. Kersfeesvieringe van Christene, ens.
 - Gedenkrituele:
 - Feesvierings-rituele en nagedagtenis.
 - Offer-rituele:
 - Baie godsdienste sluit offers as deel van hul rituele in.
- Rolle van rituele in godsdienste:
 - Sosiale rolle:
 - Rituele het 'n belangrike sosiale funksie.
 - Dit bring mense met gemeenskaplike oortuigings en belangstellings saam.
 - Hierdie mense herdenk en onthou hul geskiedenis.
 - Sielkundige rolle:
 - Rituele bevredig 'n deel van menswees wat nie logies verduidelik kan word nie.
 - Sommige sit blomme op 'n graf.
 - Dit word nie gedoen vir die persoon wat dood is nie of vir ander om te sien nie, maar dit bevredig 'n diep persoonlike behoefte.
 - Die behoefte aan rituele in ons lewens blyk sy oorsprong in die regterkant van die brein te hê.
 - Geestelike rolle:
 - Sulke rituele word beoefen om die bande tussen mense en die goddelike te verstewig.
 - Die doel van godsdienstige rituele is om die wêreld en die goddelike bymekaar te bring.
 - Wanneer 'n priester van die Rooms-Katolieke tradisie die Mis beoefen, word gesê dat die liggaam en die bloed van Jesus een is met water en wyn.

(20)

4.2 **Beskryf en analiseer krities hierdie verklaring van wedersydse inter-afhanklikheid van godsdienste en die samelewing onder die volgende hoofde:**

4.2.1 **Vroeë voedselproduseerders**

- Mense het opgehou rondtrek op soek na voedsel, water en skuiling.
- Hulle het begin om hulself in permanente gemeenskappe te vestig.
- Hulle het begin om voedsel te produseer.
- Met verloop van tyd het hulle minder gejag.
- Hulle het diere soos skape en koeie begin mak maak.
- Hulle het boerdery-tipes soos gewas- en diereproduksie begin.
- Die manier van lewe het verander – hulle het begin om 'n nuwe manier van lewe in te stel om hul leefstyl te verbeter, bv. pottelbakkery, maak van metaal (soos yster) en weef van klere.
- Teen hierdie tyd was daar voldoende voorsiening van voedsel.
- 'n Gestruktureerde tipe leierskap was gevorm om groter sosiale groepe te bestuur.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(10)

4.2.2 **Vroeë staatssamelewing**

- Mense was permanent in gemeenskappe gevestig.
- Hulle het in grootte gegroei.
- Meer politieke en sosiale strukture was nodig.
- In baie gemeenskappe het dit tot die transformasie van state gelei waar klein dorpieë of stede onder die beheer van 'n leier of 'n koninklike familie gekom het.
- Al die vernaamste wêreldgodsdienste (Islam, Christendom, Judaïsme, Boeddhisme en Hindoeïsme) het in vroeë staatsamelewings begin.
- Groot samelewings soos Afrika, Europa, Indië, Suid-Amerika en so meer, het tot ingewikkelde samelewings met merkwaardige kulture en tradisies gegroei wat oor lang afstande met ander samelewings handel gedryf het.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(10)

4.2.3 **Jagter-versamelaars**

- Jag-en-versamel was 'n manier van lewe wat tydens die vroeë ontwikkeling van die mens bestaan het.
- Mense het in grotte gewoon.
- Hulle het die bas van bome geëet.
- Hulle was nomadies.
- Hulle het vuur gemaak deur klippe teen mekaar te slaan.
- Hulle het diere se vleis geëet.
- Gedurende die era was daar nie hutte nie.
- Die era was bekend as die Steentydperk omdat die mense klippe gebruik het om diere dood te maak en vuur te maak.
- Rituele het rondom jag gesentreer.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(10)

[50]

VRAAG 5**5.1 Verduidelik kortliks waar die konsep 'teorie' vandaan kom.**

- Teorieë word uitgevind of geskep en nie ontdek nie.
- Teorieë word ontwikkel deur mense wat die vermoë het om verbindings te maak tussen elemente waar geen vorige verband bestaan het nie.
- Mense moet baie hard werk om teorieë te skep.
- Hulle moet hulle op 'n oortuigende wyse aanbied.
- Teorieë kan en moet gekritiseer word.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(10)

5.2 Die omgewing affekteer hoe mense hulself sien, hul wêreld en ook hoe hulle godheid verstaan.

In die lig van bogenoemde stelling, verduidelik krities die siening van enige TWEE religieë oor die omgewing.

(20)

(Vir die doel van hierdie nasienriglyn word net een religie, Afrika Tradisionele Godsdienst, bespreek.)

- Hulle het nie 'n gemeenskaplike beleid oor die omgewing nie.
- Die meeste van hulle godsdienstige seremonies word in die buitelug aangebied.
- Diere en plante is die medisyne bronne wat deur tradisionele genesers gebruik word.
- Diere speel 'n belangrike rol in die mites en rituele van die Afrika Tradisionele Godsdienst.
- Afrika Tradisionele Godsdienste deel die siening dat die natuur heilig is.
- In die meeste Afrika Tradisionele Godsdienste word grond as heilig gesien, veral as die voorvaders daar begrawe is.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

5.3 Godsdienstige gemeenskappe en hul leiers het 'n belangrike rol in die stryd teen apartheid in Suid-Afrika gespeel. Bespreek hierdie stelling.

- Baie godsdienstige gemeenskappe het 'n belangrike rol gespeel in die stryd teen die Nasionale Party se bewind van rassisme.
- Die Nasionale Party se bewind godsdienst het misbruik om apartheid te regverdig.
- In die 1950's het leiers van verskillende geloofsgemeenskappe verenig
- Staam saam in die stryd om geregtigheid, gelykheid en nie-rassisme.
- In 1984 het lede van verskillende gelowe, soos Hindoes, Jode, Moslems en Christene die Wêreldkonferensie oor Godsdienst en Vrede gevorm.
- Die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke is in 1968 gestig en het 'n belangrike rol gespeel in die stryd teen apartheid.
- Die Oproep vir Islam is in 1964 gestig.
- Die Jode vir Geregtigheid is in 1985 gestig en het ook 'n belangrike rol in die stryd om vryheid gespeel.
- Aartsbiskop Desmond Tutu was 'n uitgesproke kritikus van die apartheidsregering.

LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.

(20)

TOTAAL: 150